

Truede svaler

Svalene reiser 10 000 kilometer for å komme hit om våren. Men de er færre nå enn for 50 år siden.

AV BÅRD AMUNDSEN | PUBLISERT 12. MARS 2011 | OPPDATERT 18. MARS 2020

Svalene du ofte ser rundt hus og låver om sommeren, er av de fuglene i verden som reiser lengst. Hver høst flyr svaler til Sør-Afrika, og så kommer de tilbake til oss om våren. Da har fuglene reist 10 000 kilometer hver vei.

Men det er færre svaler nå enn det var for 50 år siden. Fugleforskere vet ikke sikkert hvorfor mange svaler er blitt borte. De tror det skyldes flere ting.

Forgiftet

I Afrika er sykdommen malaria et alvorlig problem. Store våtmarksområder med innsjøer og elver sprøytes derfor med gift for å drepe myggen som bringer med seg malaria. Men slik forsvinner også svalematen. I tillegg blir svalene forgiftet.

- Når en svale skal fly 10 000 kilometer fra Norge og helt til lengst syd i Afrika, så trenger den mye mat på turen. Derfor har den faste steder den lander. Gjerne våtmarksområder hvor det er mye insekter å spise, forteller ornitolog eller fugleforsker Morten Ree.

"Bensin" for turen

- Men slike steder blir det dessverre stadig færre av. Disse stedene er like viktige for svalene som bensinstasjoner er for bilene våre. Får ikke svalene påfyll av mat, så klarer de ikke å komme seg lenger. Akkurat som en bil som ikke får bensin.

Færre låver

Her i Norge blir det færre låver og uthus hvor svalene kan bygge reir. Før i tiden ble låver bygd med store luftehull i takene, og låveporten sto nesten alltid åpen om sommeren. Det er slike bygninger låvesvalene lager reirene sine inne. Nå blir nye låver tettet igjen, og i stedet for luftehull har de elektriske vifter.

Følger stjernene

Vi vet ikke sikkert hvordan svaler og andre trekkfugler klarer å finne veien. Trolig bruker de både sola, stjernehimmelen, jordmagnetismen og steder de kjenner igjen. Har en svale vært med foreldrene sine på tur én gang, så finner den fram til "huset" sitt både i Norge og i Afrika neste gang.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 4. april 2025, kl. 15.07 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.